

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. XI. Recta & pura intentio in prædicando; & varij actus humilitatis
contra superbiam & inanem gloriam, aliaque vitia, quæ ipsam intentionem
impugnant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

quod nō possunt verbis efficere. Hi oēs indigēt oratione pro se & pro ijs a quibus accipiūt quod est praedicandū; & pro ijs, qui sunt ipsos audituri: sicut dictum iam est. Ob successum autem felicem, quem sic habebunt, gratias reddent Domino, a quo illum acceperunt. vt o qui gloriatur, in Domino gloriatur, in cuius manu & nos sumus, & nostra Conciones ac verba.

HAE C summa est documentorum S. Augustini de hoc argumento. Sed quoniam aliqua illorū maiori indigent explicatione, ad finem perfectionis, quam intendimus illa explicabuntur ampliūs in subsequenti- bus capitibus.

CAPIT. XI.

RECTA ET PURA INTENTIO IN PRAEDICAN-
do, & varij actus humilitatis contra superbiam & inanem glo-
riam, aliaque vitia quae ipsam intentionem im-
pugnant.

VM DOCENDI AC PRAEDICANDI MINISTE-
RIVM adeo fit gloriosum, & Ecclesiae vile: ideo ve-
hementer oppugnatur a raso illo dracone septem capitum,
qui persequitur mysticam illam mulierem parturientem,
quae significabat congregationem Praedicatorum Apo-
stolicorū machinando contra eos vehementes tentati-
ones, vt fructum destruat ministeriorum eorum per ali-

a Apoc. 12.3

quod ex his septem vitijs: per superbiam scilicet & praesumptionem de seipsis; per inanem gloriam ac desiderium obtinendi laudes ab hominibus; ambitionem dignitatum & praeminentiarum; iactantiam laudando inaniter res suas; invidiam de maiori talento & pluribus dotibus, quas alij habent, aut de copiosiori fructu, quem illi colligunt, quandam pusillanimitatem, aut animi deiectione, nisi concio aut fructus, quem deliderant, bene eueniat; contentiones cum alijs eiusdem officij & ministerij, quod vident sibi praeferri; & cupiditatem commoditatum & utilitatum temporalium. Qui his vitijs succumbunt, intentiones suas flectunt ad fines terrenos; maculant & adulterant verbum Dei, & doctrinam Euangelij: & quod in ipsis est, auferunt ei vim virtutis & valoris; & oppugnant ac resistunt fidelibus operarijs, non seipsos, sed Christum querentibus, & bonum animarum. Quod protestatus est Apostolus, dicens: b quidam qui dan & propter invidiam & contentionem: quidam autem & propter bonam vo-

b Phil. 15.

b Philip. 1.
15.

luntatem Christum predicant. Quidam ex charitate, ut me adiuent. Quidam
autem ex contentione Christum annuntiant non sincere, existimantes pressum se
suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo siue per occasionem, siue per
veritatem Christus annuntietur. & in hoc gaudeo, sed & gaudebo: quoniam enim
eorum intentio sit praua, doctrina tamen vera est, & utilis. Hæc di-
cebat Apostolus, aperiens celsitudinem suæ charitatis, & malitiam e-
orum, qui prædicabant intentione ac fine ad eò terrene. Qui finis ordi-
nariè solet esse duplex: Alter cupiditatis, qui prædicatione sua negocia-
tur, & (ut ait Apostolus) existimant quæstum esse pietatè: ut pallio prædicationis
tegant lucrum temporale. quamuis enim licitè accipiatur electromo-
na siue stipendium honestum pro sustentatione, ut inferius dicitur, cum
agemus de Prælati: ministerium tamen accipere, & obire per viam nego-
tiationis ad acquirenda lucra temporalia: res est indigna Euangelica pu-
ritate. Alter finis est superbix, omnium vitiorum ducis, quæ perfructus
Prædicatoribus, quod habeant magna talenta & maiora quam alij, &
quod ipsorum conciones sint excellentiores, ac digniores, quæ audiun-
tur. Et hoc quidem occultè tribunt suæ potius industria, quam Deo: a
quo tamen procedunt omnia talenta & animi dotes. Quibus tamen qui
utuntur ad erigenda idola honoris, & vanitatis, quæ mundus magni fa-
cit. Contra quos S. Bernardus ait: vix illis qui accepta gratia sentiendi &
& loquendi benè de Deo, quæstum æstimant pietatem, & conuertunt
ad inanem gloriam, quod ad lucra Dei acceperant erogandum. Horr-
ant ac tremant, quod dixit Deus per Oseã: ego dedi eis argentum & aurum
num, ex quo ipsi fecerunt Baal. Aurum est donum sapientix, & argentum elo-
quentix quæ ipsi sacrificant idolo Baal: quod explicat S. Hieronymus si-
gnificare superiorem: quia sibi attribuunt se esse alijs superiores in scientia
ac propterea quærunt præferri alijs & laudari ab hominibus. quæ autem
maior stultitia esse potest, quam ex donis ad eò preciosis idola sibi face-
re: cum ipse verus Deus ea dederit, ut ipse per ea honoraretur? Et merito Baal
significat etiam deuotionem: quia tales superbi deuorabuntur ab infer-
no; & cum cogitant in altum ascendere, deiciuntur in abyssum. Hos,
ait Cassianus, esse vsurarios, qui, etsi Christus Dominus nos ter in se ter
mutuum dare, & nihil inde sperare: illi tamen mutuum dare nolunt, nisi tem-
porale aliquod lucrum vltra recipiant: & sic amittunt lucrum æternum.
Ita qui argentum veri Dei alijs offerunt, ut ab hominibus laudentur: fructu-
dabuntur mercede æterna. dixit enim Christus Dominus Noster, quod
f gratis accepistis, gratis date. Quod si negotiatione vestra lucrum ali-
quod quærite vultis, illud sit lucrum animarum pro gloria ipsius Creatoris.

c1. Timot.
65.

Serm. 41. in
Canti.

d Oseã. 2. 3.

Colla. 14.

e. 17.

c Luc. 6. 35.

f Matt. 10.
8.

H v c accedit, quod hæc talenta sint arma, quæ Deus militibus suis
largitur, ad pugnandū contra Dæmonem & peccata. Quanta igitur etiam
temer-

meritas & proditio, hæc omnia arripere: & contra ipsummet Deum convertere? Nam S. Gregorius ait: qui accepta dona sibi arrogat, suis contra Deum donis pugnat. Præterea Concionator, laudum humanarum cupidus innumeris (vt ait S. Chrysostomus) doloribus & curis subiacet; eiusq; cor, est instar procellosi maris, in quo nunquã fluctus cessant: qui eò sunt vehementiores, quò maiorem acquisiuit opinionẽ: nam eò magis studet hominibus placere, vt eam conseruet & augeat. Et totus est in rebus nouis adinuenendis; vt sic magis auditoribus placeat; timet ea proponere, quæ apud alios inueniuntur: ne propterea contemnatur; eadem autem, quæ aliquando dixit, repetere non audet, ne irrideatur; ac semper in ijs, quæ dicit, respicit potius vt auditoribus placeat, quam vtili fructum ex ipsius dictis hauriant: & quia semper pender ab illa cogitatione: quid homines dicent? magnas suffert procellas, nunc lætitiæ, nunc tristitiæ morosa; iam valdè erigit animum, iam valdè deijcit: nam quod hi laudant, alij vituperant; & quod placet sapientibus, qui inter auditores sunt pauciores, solet vulgaribus displicere, qui multò sunt plures; & quod hi extollunt, illi parui faciunt. sicut euenit pictori elegantissimam pingenti imaginem, quam publicè ponit omnibus spectandam: nunquã certe deest, qui aliquem in ea defectum notet; & vnus contemptus magis illũ turbat, quàm multorum laudes exhilarent. cumque semper sint alij, qui ipsũ in aliquo excellent: mox erũpunt inuidiæ, æmulationes & murmuraciones ad eos opprimendos, ne inferior illis censeatur. Inanis etiam gloriæ cupidi, nõ sunt liberi in reprehendendis vitijs, cum timet iacturam facere gloriæ, quam quærunt; & quoniam seipfos quærunt, non loquuntur ad cor audientium, neque imprimunt eis crucem. Christi Alia multa damna & incommoda pergit narrare S. Chrysostomus, & tandem concludit: nullura debere munus hoc suscipere, qui non esset laudibus ac contemptibus ita superior, vt neque illæ inanem eum reddat; neque hi animum & spiritum tollant. Difficilè valdè est non sentire tristitiæ affectus ex contemptu: aut lætitiæ ex laudibus. *Suis* (inquit) *laudibus audiendis nihil inde delectari, nescio an cuiquã mortalium contigerit.* Illud tamen est maximè necessarium, non dederẽ se huiusmodi affectibus: nec propter illos detrahẽre quicquam integritati & puritati ministeriorum, cum ea animi libertate, qua dicebat Apostolus: *an, in ijs quæ prædico, gæro hominibus placere? si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Cũque h nemo possit duobus dominis seruire: qui quærit hominibus placere propter ipsoimet, aut propter seipsum vt ab eis laudetur, seruus est ipsorum hominum: & ab eis expectat mercedem, laudis scilicet, quam ei propter obsequium præstitum reddunt: ac proinde in hoc non seruit ipsi Christo.

lib. 6. Mor.
1. 2.
lib. 2. de Sen-
centisio.

g Galat. 1.
10.
h Matt. 6.
24.

§. I.

a1. *Thessal.*
2. 3.

b2. *Cor. 2.*
17.
Cap. 1. &
Cap. 4. 2.

lib. 6. *moral*
cap. 25.
Et lib. 22.
cap. 2.

c *Ecclesi.* 9.
17.

d *Psal.* 11. 7.

Hoc amplius explicauit Apostolus grauiſſimis his verbis: a exhortatio nostra non fuit de errore, neq; de immunditia, neq; in dolo, sed ſicut probati ſumus à Deo, vt crederetur nobis Euageliũ: ita loquimur nõ quaſi hominib; placere ſed Deo, qui probat corda noſtra. Neq; enim aliquãdo ſumus in ſermone adulationis, ſicut ſeruis, neq; in occasione auaritia: Deus teſtis eſt: neq; querentes ab hominib; gloriam, neq; à vobis, neq; ab alijs. Et in alio loco ait: b ad hoc quis tam idoneus: non enim ſumus ſicut plurimi, adulterantes verbum Dei; ſed ex ſinceritate, ſed ſicut ex Deo in Chriſto loquimur. In quibus verbis collegit Apoſtolus quicquid pertinet ad puritatem intentionis in hoc miniſterio; & ad remedia contra ſines obliquos. Quæ tangit in illa ſententia: c adulterantes verbum Dei. Duplex enim eſt adulterij modus: alter interior in intentione; & alter exterior in verbis: qui (vt Sanctus Gregorius ait) varijs modis eueniunt. Nam adulterare verbum Dei, eſt, aliter de eo ſentire, quàm ſit in rei veritate; aut per illud quærere fructus adulterinos laudis humanæ, aut temporalis alterius vtilitatis, ac terrenæ. Et quemadmodum adulterium non querit præcipuè filiorum generationem, ſed propriam voluptatem: ita lupetus prædicator nõ deſiderat ſpirituales filios Deo gignere, ſed propriam huius voluptatem, in oſtentione ſcientiæ & eloquentiæ ſuæ: vt quaſi ſapientis & eloquens laudetur, aut aliud emolumentum, aut commoditatem propriam temporalem. Ex quo prouenit, vt verba Dei ex ore eius prodeant adulterata, & permixta cum proprijs laudibus, adulationibus aut verbis prophanis, aut ſtylo parum graui, aut cum aliquo lepore, & facetijs, aut cum alijs ſimilibus minus decentibus exceſſibus: quæ non minus arguunt vanitatem in dicente, quàm leuitatem eorum qui delectantur eis audiendis. Quod explicat S. Hieronymus perpendens dictum illud Eccleſiaſtis: c verba ſapientum audiuntur in ſilentio, plus quàm clamor præcipis inter ſultos. Quemcunque, inquit, videris in Eccleſia declamantem, & cum quodam lenocinio & venuſtate verborum excitare plauſus, ac riſus excutere, auertesque in affectum laritia concitare: ſcito ſignum eſſe inſipientiæ tam eius, qui loquitur, quàm eorum, qui audiunt. Hæc omnia debent eſſe procul à Prædicatore Euangelico, ſtudente prædicare ex ſinceritate in ſentiendo, in loquendo, in intentione, in modo loquendi. Nam (vt ait S. Gregorius) ex ſinceritate loqui, eſt, nihil extra quàm oporteat quærere: ita vt nihil admittatur, quod huius miniſterij puritatem inficiat: ſiquidem d eloquia Dei ſunt eloquia caſta: argentum igne examinatum, probatum, terra purgatum ſepties, hoc eſt ab omni puluere & ſcoria ſepties, exactiſſimè ſcilicet mundatum, ita vt qui ea profert, mortificet ſeptem prædicta vitia.

I Hoc perſuadet Apoſtolus tribus efficaciſſimis rationibus, quas (teſte S. Thoma in eum locum) inſinuat tribus illis verbis ex Deo, coram Deo, in

Christo. Prima igitur ratio est ob infinitam eius, quem referunt, dignitatem: cuius Legati sunt cum prædicant: est autem rationi consentaneum, eos in sua legatione non aliam intentionem habere quam habeat ipse Deus, cuius nomine eam proferunt; nec alio modo, aut verbis, quam ipsemet Deus velit, & inspirare solet fidelibus suis ministris. & hoc est prædicare ex Deo, hoc est quasi homines, qui loquuntur permoti à Deo, & cum spiritu Dei; & qui acceperunt à Deo, quod proferunt. Sicut ex Deo loquitur (ait S. Gregorius) qui scit se non à se habere, sed ex Deo accepisse, quod dicit; & cum humilitate faterur, quod dicit, non esse suum; sed Dei, qui illud dedit: bona enim doctrina, & aptus eam proponendi modus, e datum optimum domumque perfectum est, descendens à Patre luminum. Quare humilis Prædicator dicere debet, sicut ipse Christus: *si mea doctrina non est mea; sed eius, qui misit me; g qui à semet ipso loquitur* (hoc est proprio spiritu ac iudicio) *gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam Dei, qui misit eum, hic verax est. g Ego à meipso non loquor, sed Pater qui misit me:* nam ipse proscripsit mihi quæ dicturus & locuturus essem. Decet itaque Prædicatorem, consilium sequi S. Petri dicentis: *h si quis loquitur, quasi sermones Dei: ita scilicet loquatur, sicut qui Dei verba prædicat, attendendo cum reuerentia, quod sint Dei: ac propterea dicenda ea intentione, eoque modo, quem exigunt verba tanti Domini: vt in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum*

SECUNDA ratio est, propter autoritatem Domini, in cuius conspectu prædicatur: hoc est coram Deo, qui prædicare iubet, & iudex ac testis est, quo modo id fiat; estque paratus Prædicatorem adiuuare, vt prædicet sicut oportet; nisi ipse libi desit. Est autem horrenda inurbanitas, & irreuerentia in eius conspectu querere potius hominibus, quam ipsi placere & ita loqui, vt eis placeat, etiam si displiceat Deo. Nam vt bene S. Basilus perpendit: si inter auditores esset aliquis Princeps, alijque magni Domini: certum est Prædicatorem conaturum potius illis placere, quam ipsi plebi, cuius paruam tunc duceret rationem. Si igitur in auditorio ipso est ipsemet Deus, & Angeli eius: æquum omnino est, vt intentionem suam Prædicator dirigat, & studeat ita loqui, vt eis placeat: si enim Deus reprobat quod ipse dicit: parum illi erit utile, quod ab hominibus laudetur. Et hæc inter alias fuit ratio, cur Christus Dominus nos, cum suos Apostolos mitteret ad prædicandum omnibus gentibus, dixerit: *ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq, ad cōsummationem sæculi.* Quare attendite, quo modo officium vestrum præstetis; & quod iubeo, adimpleatis, respicientes ad fauorem & beneuolentiam meam, quam sentietis ex mea præsentia:

TERTIA ratio est, propter Sanctitatem & materix puritatem, de qua

e Iac. 1. 37
f Ioan 7. 26
g cap. 14. 10

hi. Pet. 4. 11

Regula 5. ex
fufis.

i Mat. 28.
30.

in Concionibus agitur: & hæc est *in Christo*, hoc est de ipso, eiusque ministerijs. Decet autem materiæ & argumento adeo grandi, atque est Christus, nihil admisceri eo indignum; nec dici aliquid cum intentione aut modo ab ipsius Christi puritate alieno. Cumque Christus D. N. fuerit humilitatis Magister, & superbiæ ac iactantiæ hostis: qua facie poterit Prædicator de Christo loqui ob inanem gloriam? Et quamnam est maior stultitia, quam superbe prædicare contra superbiæ & inanem gloriam damnare: si eam damnans, eandem querit? Et quomodo potest quis prædicare de Christo Cruce affixo, & in Cruce ita contempto: si honorem querat, dum de eius opprobrijs prædicat? Hoc itaque statuat Prædicator, ut in Concionibus suis sit, sicut Apostolus, qui dicebat: *k prædicamus Christum crucifixum. Et l non iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum & hunc crucifixum.* Ex his deducere possumus, quòd, ut Concio sit, qualem Deus vult habere: debeat habere quatuor comites, quos sic Apostolus commendat: ut scilicet prædicetur cum *sinceritate* intentionis, & absque aliquo fine minus recto; non animo adulandi, aut decipiendi, aut querendi quæstum aliquem, aut commodum; cum humilitate & obedientia, quasi qui loquitur, non quod suum est, sed quod est *ex Deo* sequendo eius directionem in omnibus, quæ dicit modeste ac circumspecte, sicut qui loquitur *coram Deo*; magnum induens animum, & fortitudinem ex divina presentia, ad loquendum hominibus absque timore, sed ita accomodando quæ loquitur *in Christo*, ut studeat omnia, quæ dixerit, esse de eo, aut in ordine ad eum; non diuertendo ad res contrariast, aut alienas à *Salvatore*, & salute, quæ nobis per eum euenit.

§. I I.

SED quoniam virtus humilitatis est, quæ valde disponit Prædicatorem prædictis omnibus conditionibus: opportunum erit summam quandam facere præcipuorum actuum in hac materia. quorundam quidem in ordine ad Deum; aliorum verò in ordine ad proximos: illis oppositis, qui supra capite quinto de omnibus viris peritis fuerunt notati. *Præcipuus actus* est, ex corde confiteri, quòd quicquid boni Prædicator in se videt, gratias acceperit de manu Dei; ac propterea ei tribuere pro omnibus gloriam, nihil prorsus de eo sibi tribuendo. Est enim Prædicator debeat ex parte sua diligentiam aliquam adhibere: Deus tamen est, qui ad eam adhibendam iuuat, eiusque industrijs præbet efficaciam: ut aperte dixerit Apostolus Corinthijs: *a Ego plantaui, fidem scilicet in vobis; Apollo, sua prædicatione, rigauit: sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum, & fructum, dat Deus.* Et *b non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est: qui & idoneos nos fecit Ministros Noui Testamenti.* Quare omnis aptitudo & sufficientia, quam habent operarij Euangelici; & fructus,

k 1. Cor. 1. 23
l c. 2. 2.

a 1. Cor. 3. 6

b 1. Cor. 3.

5.

quos

quos proferunt, Dei sunt ab ipso per eos producti. Eum in modum, quo idem Apostolus dixit: *c gratia Dei sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia Dei mecum*: quicquid lum tanquam instrumentum. **H I N C** peigere debet ad secundum actum: hoc est, non solum non tribuere meritis suis feruorem aut spiritum, cum quo prædicat; aut fructum, quem facit; sed etiam (vt S. Gregorius ait) totum tribuere meritis aut bonæ dispositioni auditorum aut voluntati & propensione Dei ad benè illis faciendum: quorum causa docet, & exhortatur Prædicator, vt superius fuit dictum. Quo humilitatis actus Concionator subiicit se ipsismet auditoribus: non reputans se eius dignum quod in se habet, nisi propter illos.

TERTIVS actus est: nihil omnino dicere eo solo fine, vt ab hominibus laudetur; aut opinionem magnam apud illos acquirat: cuius actus indicium est, si quæcunque dicit, in audientium vtilitatem dirigit. Ex quo facile deducitur: vanitatis indicium esse, talia prædicare, quæ auditorum capacitatem excedant; & omnino res nouas, aut valde curiosas, & prorsus inutiles in Concione proponere. Sed vltterius progredi debet humilitas, diligenter attendendo, ne patiatur ab humanis laudibus se abduci, etiam cum sibi, eas non querenti, offeruntur. Debet enim statim ad interiora sua se recipere, & ex corde suo, tanquam earum indigno, retrudere. Exterius tamen licebit eas permittere, non honoris sui causa, sed vtilitatis proximorum: qui libentius eius doctrinam amplectuntur; quem vident magni fieri, & ad omnibus laudari. Et in eum finem dat Dominus noster Sanctis Concionatoribus, tanquam additamentum, honorem & laudem, quantum expedit, ad suum ministerium benè obeundum. Ita tamen eas acceptare debent (vt ait S. Chrysostomus) vt, si desint, non debeant illas querere; nec tristari, quod non offerantur. Abundans enim illi fuerit laborum solatium, idque omnium certè maximum, si sibi ipsi conscius esse potuerit: ad hanc se rationem, doctrinam, eloquentiamque suam composuisse atque adaptasse, vt Deo illa placens, acceptaq; fiat: quia hoc summum reputat solatium ac præmium.

H I N C quartus oritur humilitatis actus: optare scilicet concionari non vbi sit magis laudandus, sed vbi Deus magnis glorificetur, & proximus proficiat, cuius vtilitatis causa non minus delectari debet, quod in ignobilibus locis concionetur, quam in magis & amplis; & apud Auditores paucos ac plebeios; sicut apud multos valdeque nobiles. Memor, quod Christus Dominus noster non sit dedignatus Euangelium suum prædicare, vel soli vni d mulieri Samaritana. vt autem intelligeretur, quantum referat prædicare etiam vni soli, quamuis abiecto, & contempribili, voluit illam mulierem esse instrumentum, quo tota Ciuitas ipsum audiret, &

conuerte-

Hæc fufius
in proximo
e explican-
tur.
c1. Cor. 13.
10.

2.
Lib. 23. mo-
ral.
à Principio
Tract 3. c. 5

lib. 5. de Sa-
cerd.

d Ioan. 4. 2.

c *Matth.* 13
31.f *Luc.* 14. 21g *Isa.* 18. 2

conueteretur. Ita vt in illo casu, & alijs similibus impleretur, quod ipse semet Dominus dixit: Regnum Dei eiusque doctrinam esse similem esse grano synapis, quod cum sit minimum omnibus seminibus, crescit, & fit magna. Memoritem, quod idem Christus Dominus iusserit suos Concionatores vocare ad cenam magnam claudos, cecos, debiles, & pauperes: vt intelligeret, quod non debeant dedignari Conciones suas ad paucos habere, ac docere plebem etiam totius mundi abiectissimam. Et per Isaiam iubet, g. Anglos ire veloces ad gentem conuulsam & dilaceratam: & ad populum, post quem non est alius. Quia omnes animæ sunt ipsius, precioso suo sanguine redemptæ: & tanti illi stetit anima cuiusuis pauperuli, atque diuitis, & vilissimi mancipij, atque Monarchæ huius mundi.

h *Ioan.* 3. 30i *Philip.* 1. 13

6

lib. 3. moral. in Prolog. ad f.

lc *Prou.* 5. 16

HINC oritur quintus actus non inuidendi, neque agrè ferendi, quibus alij Concionatores frequentius habeant auditorium, aut maiorem fructum colligant; sed potius gaudendi & exultandi ob gloriam quæ Deo exhibetur! & utilitatem suorum proximorum, imò etiam de propria humilitate: in eum modum, quo humilis Christi Præcursor, cum eum discipuli ipsi dicerent, quod omnes venirent ad Christum, respondit illi: illum oportet crescere, me autem minui: ita, inquam, decet Concionatorem dicere: rationi consentaneum est, vt Concionator ille crescat in omnium opinione, ego verò imminuat: crescat Dei gloria, id que fiat per medium quod ipse voluerit. Quod si alij emulationem & contentionem cum ipso habeant: ne tristetur propterea, sed gaudeat potius cum Apostolo, & quod modò Christus prædicatur, præsuram ipsi faciant.

SEXTUS humilitatis actus est, concionari temper cum timore periculi, cui exponitur, sese prodendo: quia quantum in se est, tacere potius velle, quam loqui: vt à periculo tutior esset. Hæc omnia collegit S. Gregorius dicens: Prædicator spiritualis indignum se omnibus iudicet, etiam cum dignius cunctis viuat. Scit enim quod bona, quæ innotescunt hominibus, sine periculo esse vix possunt. Et quæuis sapienter se esse sentiat: non tamè talis esse videri velle: & si liceat, tacere appetit: eosque feliciores putat, quos intra sanctam Ecclesiam locus inferior per silentium occultatur: & tamè vt Sanctam & Ecclesiam defendat, ad loquendum vi charitatis impellitur; & ex necessitate quidè officij locutionis suscipit, sed ex magno desiderio otium taciturnitatis querit. In hunc sensum conciliat Sanctus hic Doctor dicta duo Salomonis, quæ videtur sibi contra dicere, ait enim: Deriuentur fontes tui foras & in plateis aquas tuas diuide: habeo eas solus, nec sum alieni participes tui. Ait enim S. Gregorius: hoc Salomonem significare voluisse: ita doctrinam tuam multis propone, vt gloriam ab eis non queras. & ita serua tibi sapientiam tuam, vt alieni, hoc est Dæmones, non sint eius participes, nec lucrum aliquod ex ea reportent, propter tuam tur-

perbiam

perbiam; sed ita cum multis age, atque si solus esses, cupiens in verbis tuis soli Deo placere. *Septimus actus* est, subijcere intellectum & iudicium suum occultis Dei iudicijs, circa euentus Concionum, ita vt aduersos tribuat proprię suę indignitati: quando in aliquo loco nolunt homines eū recipere, neque audire; aut, cum consuetam adhibuisset diligentiam, nō tamen ita possit loqui, sicut aliās consuevit; aut cum enascit ei fructus, quem iam obrunnerat. Non negamus verum esse quod S. Gregorius dixit, hęc scilicet omnia ex varijs causis solere prouenire: nunc ob peccata populi; nunc ob ipsius Prædicatoris propria; & aliquando propter vtriusque: sicut etiam bonus euentus concionis conceditur propter vtriusque merita. Et multis euenit, quod dixit Deus Ezechieli: *linguam tuam adhaerere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir obiurgans, quia domus Israel exasperans est: cum autem locutus fuero tibi aperiam os tuum, & tunc dices, quæ dicitur tibi.* Et Christus D. N. dixit S. Paulo, vt in exiret ex Ierusalem: quia non essent recepturi testimonium, & prædicationem eius. A diuina itaq̃e prouidentia dependet præcipuè hæc euentuum varietas, in pœnam, aut præmium auditorum, aut Concionatorum. Voluit tamen Deus id esse occultum: vt omnes vnā certam gratiam teneamus humilitatem, studentes tam auditores, quàm Concionatores attribuere quod bonum est meritis aliorum; proprijs autem peccatis, quod fuerit aduersum. Nec auditores contemnant Concionatorem, ob tepiditatem qua loquitur; neq; Concionator auditores, ob duritiem quam ostendunt: fortè enim vterque est causa defectus alterius. *Cur ergo* (ait S. Gregorius) *quilibet de doctrina superbiat, qui occulto iudicio, vel cui quando detur, vel quando cui subtrahatur, ignorat.*

OCTAVVS actus, est frequenter ingredi intra seipsum ad examinādos ac discernendos motus cordis sui; & se ipsum puniendū ob inordinatos, quos inuenit. Hoc (ait idem Sanctus) significare, quod euenit Ezechieli postquam ex mandato Domini egressus fuit in campum vbi vidit gloriam Dei, qui dixit ei postea: *n ingredere, & includere in medio domus tuæ.* Hoc est: postquā alijs prædicaueris, & gloria Domini manifesta fuerit operibus tuis, tu que eā fueris delectatus, collige te humiliter intra cortium; ne effundaris ad quærendum extra te testimoniu & laudes hominum; sed quietem tuā repone in testimonio conscientię tuæ, quæ soli Deo placere cupit. Ratio & fructus horum actuum in proximo capite futurus ostendetur. Sed imponamus huic finem aduertentes: nō esse contra virtutem humilitatis conseruare auctoritatem, & honorem officio suo debitum; modò id non fiat ob vanitatem, sed vt ministerium ipsum in honore habeatur, vt par est: & sequatur fructus, qui intenditur, in hoc enim sensu dixit Apostolus: *o quamdiu ego sum Gentium Apostolus, ministeri-*

Lib. 30.
moral. c. 1.
& Nom.
12. in Ezechiel.
I Ezech. b.:
26.

m. A. nū.
22. 18.
Hom. il. 12.
supr. 3.

Lib. 30.
mor. al. ad
finem.

8
Homil. sup.

n Ezech.
3. 24.

o Rō. 11. 13.

Homil. 9. in
Ezechiel.

2. cor. c. 11.
& 12.
Gal. 1

p. 2. corint.
cap. 1. 2. 11.

um meum honorificabo, si quo modo ad emulandum pronocem carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis. Qua sententia manifestè ostendit se cupere opinionem & auctoritatem promouere ministerio suo Euangelizandi, vt & Gentiles & Iudei fructum ex eo caperent & proficerent. Ex quo fit, vt non sit contra humilitatem (vt ait S. Gregorius) referre suas virtutes, & opera, ac beneficia, quæ Deus in illos contulerit: quando id erit necessarium ad bonam sui ipsius, & officij sui opinionem, suæque doctrinæ auctoritatem cõparandam, quemadmodum ipse Apostolus fecit in suis Epistolis ad Corinthios, Galatas, & ipsemet Deus magnalia sua recenseret, quæ aliàs sciri nõ potuissent. Attendit autem in hoc ad bonum, quod homines ex eorum noticia hauriunt. Est tamè in hoc magna cautela adhibenda, neque nisi rarissimè & in graui necessitate faciendum est: vt quidè adhibitis mille repagulis, ac munimentis aduersus vanitatem: vt apparet in verbis, quibus Apostolus suas referebat reuelationes, inferendo peccata vitæ suæ præteritæ, & adferendo causas & excusationes, quas eas recenseret: *peccatus sum inquit, insipiens, vos me cogistis*, quasi dixerit: *videbor fortè vobis insipiens, quòd laudes meas narrauerim: sed vos estis in causa, qui videntes meam doctrinam cõtemni, non opposuistis vos pro eius defensione. Ne igitur doctrina mea periclitaretur, opus fuit vt referrem magnalia, quæ audiuistis.*

CAPVT XII.

OBEDIENTIA ET FIDV CIA IN DEVM, AC DIFFIDENTIA
*sui ipsius multum iuuant ad piscandas multas animas
reiprædicationis; adferuntur multa documenta
circa hæc virtutes.*

I NTER VIRTUTES PRÆDicatoribus EVANGELICIS necessarias, ad munus suum cū proximorum utilitate obeundum, valde eminent OBEDIENTIA & FIDV CIA: cū illud obeunt, vt obediant Deo, vel per Superiores siue Prælatos iubentis; vel per suas inspirationes, siue per dictamen rationis, fidei, & charitatis, (quæ vices Dei obeunt) insinuanti: confidendo omnipotentia Dei, quòd felicem daturus sit laboris ipsorum exitum, prout magis ad ipsius gloriam expediet. Vtraque virtus & felices earum exitus depicti sunt in eo, quòd euenit S. Petro, cum Dominus illum vocauit, vt reti suæ prædicationis fieret piscator hominum: Cum enim ipse Christus

ex ipi-